ושוחט או מקבל נמי נימא כו' דכי חשיב בשחיטה או בקבלה כו' נ"ק

כז א מיי' פי"ח מהל' מעה"ק הל' יב ופי"ד מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג :

כח ב מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ו :

כט ג מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ו :

ל ד מיי' פי"ח מהלכות פסה"מ הלכה ח :

◆

והא בין קתני , קשיא . אמר מר רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתיריו דאמר מר כהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל מתיריו והא כיון דחשיב ביה א] בפנים פסולה , כמאן דלא אדי דמי כי הדר מדי בהיכל , ב] מיא בעלמא הוא דקא אדי . אמר רבה משכחת לה ג] בארבעה פרים וד' שעירים ד] רבא אמר אפילו תימא בפר אחד ושעיר אחד לפיגולו מרצה . ארבעים ושלש והא תניא ארבעים ושבע ? הא כמאן דאמר מערבין לקרנות והא כמאן דאמר אין מערבין לקרנות והא תניא ארבעים ושמונה ? הא כמאן דאמר שיריים מעכבין הא כמאן דאמר אין שיריים מעכבין : מיתיבי במה דברים אמורים בקמיצה , במתן כלי , ובהילוך , אבל בא לו להקטרה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה או שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר קתני מיהא או הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה ה] ופליג , אימא וכבר נתן את הלבונה במחשבה , הא דהיינו (א) רישא ועוד הא תניא ואחר כך , קשיא :

מתני' ואלו דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול ו] הקומץ ז] והקטרת והלבונה

ח) [במשנה שבמשניות איתא אלו]

והא בין קתני . דמשמע או בזו או בזו : **אמר מר כו'**. אמאן דמהדר לאוקומי טעמא דר"מ משום מפגלין בחצי מתיר קפריך נהי נמי דבעלמא בקומץ ולבונה איכא למימר מפגלין בחצי מתיר אלא בחצי זריקה היכי אמר ר' מאיר פיגל : **מכדי כרת לא מיחייב** ח] (סא וכו') **עד שיקרבו כל מתיריו** . שתיכלנה עבודותיו: **דאמר מר**. בפ' שני (לעיל דף כח:) : **כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי**. ונמצא שלא ט] זרק דמו דהא מתנה אחת מהן מעכבת דבשלמא מפגל בשחיטה אע"ג דפסליה והדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה כיון דפיגל י] *בעבודה אחת ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר אע"פ שזריקת דמו יא] דם פסול הוא כיון דרבי רחמנא פיגול בשחיטה כדאמרן בפרק ראשון (לעיל יג.) בדברים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר ע"כ בהכי אמר רחמנא יב] לפגול וזריקה זו כמו שהיא מרצה לפיגולו וכן לרבנן דבעו מחשבה בכוליה זריקה ולמאן דמוקי נמי יג] טעם דר"מ משום דעת ראשונה ופיגל בכל העבודה בכה"ג אמר רחמנא לפגול דלא משכחת יד] לפגול בזריקה אלא בהכי אלא למ"ד טעמא משום חצי מתיר אין כאן זריקה כיון דלא נגמרה טו] מחשבת פיגול ועשה סופה לדעת כשרה זיל הכא חצי עבודה היא וזיל הכא חצי עבודה היא : **משכחת לה**. הא דקאמר ר"מ פיגול : **בארבעה פרים**. פיגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם ושחט אחר והזה על הפרכת ואחד טז] על הקרנות ואחד לטיהרו של מזבח וכיון דקיימא לן בסדר יומא (דף ס.) יז] כולהו כפרה בפני עצמו ואי עבדינהו כהלכתן מתכשרא עבודה בהכי אפילו לרבנן דפליגי עלייהו דר' שמעון ור' אלעזר בנשפך הדם באמצע מתנות בהא מודו דאין צריך לחזור ולהזות במקום שגמר כל הזאותיו כדאמרינן התם הלכך הכא נמי פיגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בחבירו אבל בפר אחד מודה ר"מ דלא פיגל משום דלא גמר זריקה מעולם : **לפיגולו מרצה**. כי היכי דאם חשב בשחיטה קרי לה יח] לזריקה דם הפסול הזה קרבו מתיריו לרצות לפיגולו כי חשיב ליה (ב) בחצי זריקה (נמי) ושתק בחציה כל זמן שלא עירב במחשבה אחרת הוי רילוי (ג) לפיגול: **הא כמ"ד כו'**. פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן היא (יומא דף נז:) במתן הקרנות יט] ולקח מדם הפר ומדם השעיר חד אומר שיהו מעורבין וחד אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו : **והא**. דקתני ארבעים ושבע כמ"ד אין מערבין את הדמים *למתן כ] קרנות (והוו תמני) : **שירים** . שפיכת שירים ופלוגתא דר' עקיבא ור' יהודה היא לעיל (דף מ.) כא] אם כלה כפר כו' : **בד"א כו'**. בתוספתא דמנחות קתני לה בד"א שהמנחה נפגלה בעבודה אחת בקמיצה או במתן כלי ובהילוך שאין שם אלא עבודת מתיר אחד, שאין קמיצה ומתן כלי *ללבונה (והילוך) במנחות (דף טז.) מפרש ליה דלא שייך בלבונה : **בא לו להקטרה**. שהיא עבודת שני מתיריו נתן כו' אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר ר' מאיר פיגל, אלמא כב] מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל: **אימא וכבר נתן לבונה במחשבה**. הלכך שניה שבשתיקה על דעת ראשונה עושה : כג] **דהיינו קמייתא**. דראשון במחשבה הא תנא ליה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה למה לי למיהדר למיתני כד] אתו את הקומץ בשתיקה וכבר נתנה לבונה במחשבה מה לי להקדים קומץ מה לי לבונה : **ועוד הא תניא**. בברייתא אחריתי או שנתן את הקומץ בשתיקה ואחר כך נתן לבונה במחשבה קשיא : **מתני' אלו דברים שאין חייבין עליהן**. כרת באכילתן משום פיגול : **הקומץ**. אם קמץ לאכול שירים למחר ונתפגלה המנחה אין האוכל את הקומץ בכרת שאין הפיגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים והקומץ אין אחר מתירו כי הוא מתיר את המנחה וכן לבונה וכן כולם :

מנחת

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קמדי . הקשה בקונטרס כה] בהקומץ *ושוחט נמי נימא דלא מיפגל דכי חשיב בקבלה איפסיל וכי זריק מיא בעלמא זריק ותירץ דהתם גזירת הכתוב הוא ובהקומץ זוטא (מנחות דף טז:) תירץ דאותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה שוחט ע"מ לזרוק או להקטיר וכן מקבל ע"מ לזרוק או להקטיר אבל הנך הזאות כולהו חדא עבודה היא ולא קרבו כו] מתירין העבודה בקדושתן כז] וקשה דכי פיגל בהזאות של בין הבדים איך דהיכל מים ניהו אבל בהזאה ראשונה שלבדים לא פריך דשאר הזאות של בדים מיא כח] דיש לומר יפגל באחרונה או כיון דחד מקום הוי אין בכך כלום [כמו שאפרש] בסמוך אי נמי י"ל דניחא ליה דלא הוו של בין הבדים מיא משום דלא נגמר הפיגול עד שיזרוק כל הזאות של בין הבדים אבל אותן של היכל לא תליא בהו גמר הפיגול כיון שאם נשפך הדם מביא פר אחר ויתחיל בהיכל ולא בין הבדים וכן ההזאות של מזבח הזהב לא תלו בהזאות של היכל למיגמר בהו פיגול של היכל ורבנו לא פריך דכיון דאין מפגלין בחצי מתיר וצריך לפגל כל ההזאות אם כן לא נגמר הפיגול עד שפיגל בכולן מתחילת בין הבדים עד גמר של טהרו ומשני בד' פרים כדי לחשב ולפגל בכל המקומות קאמר ארבעה וה"ה בפר ראשון של בין הבדים ונשפך הדם והביא פר שני ועשה כט] (פר שני) ממנו של היכל ושל מזבח בשתיקה דהוי פיגול לר' מאיר . ברוך . וקשה דאם כן פיגל בקומץ ולא בלבונה לרבי מאיר ליפרוך אמאי הוי פיגול בחצי מתיר ל] *)והך עבודה לא נעשית בקדושתה וכי מקטר ללבונה אפרא בעלמא מקטר וכי תימא משום דהוו שני מינים אכתי קשה משני בזיכין אם לא נחלק לא] כיון דבעו שני כלים דהוו כשני מינים והוי פיגול ורבינו תם מפרש דבחד מקום פשיטא ליה דלא אמרינן מיא בעלמא הוא דקמדי לב] תחילת עבודה בגמר עבודה והכי גזירת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא איירי קרא ומיא בעלמא קמדי :

משכחת לה בד' פרים . וא"ת אכתי הזאות שבפנים היכי משכחת ליה פיגול בפר אחד מכיון שהזה לג] בראשונה במחשבה איך מיא בעלמא קמדי ורבינו תם אתי שפיר דחד מקום הוא ויש לומר כגון שפיגל בהזאה אחרונה של בין הבדים: **הא** כמאן דאמר שיריים מעכבין. ל"ע פ' איזהו מקומן (לקמן דף נב:) דקאמר רמי בר חמא הא תנא סבר שיריים מעכבי ומייתי מברייתא ודחי לה והוה מצי לאתויי הך ועוד מברייתא דלעיל (דף לט.) דדמים הטעונין יסוד טעונין כיבוס ומחשבה פוסלת בהן ומוקמינן לה בשירים וכמאן דאמר דמעכבי :

הקומץ . הקשה בקונטרס בהקומץ זוטא (מנחות דף יד.) למה לי לד] דאין לו מתירין אלא הוא עצמו מתיר אחרים כדאיתא בגמ' תיפוק לי דבלאו הכי נמי פשיטא דקומץ לא מיחייב עליה משום פיגול דהא אי אכיל מיניה פקע פיגולו ממנו שהרי לא קרב מתיר כמצותו ותירץ כגון שהוצתה האור ברובו דחשיב כמאן דקרב המתיר כדקאמר בהקומץ רבה (שם דף כו:) מאימתי מתיר שירים באכילה משהוצת האור ברובו וקשה לפירושו דאי הוצת האור ברובו א"כ פקע פיגולו ממנו כדאמר עולה בגמ' (דף מג.) דאם ירדו נמי יעלו והוא הדין אפילו מאכילה כדמשמע בכריתות פרק אמרו לו (דף יד. ושם) וי"ל לה] דמיירי שחציו העלה ע"ג מזבח וחציו לא העלה דעל ההוא דאארעא לא פקע פיגולו ממנו וחייב עליו אי לאו משום דהוא גופיה מתיר הוא דהא דאמר בגמ' לגבי קומץ לו] דפיגול שהעלהו דפלגא מחית אארעא ופלגיה מסקיה אמערכה ומשלה בו האור פקע פיגולו ומסקינן ליה לכתחילה ובפ' אמרו לו (גם זה שם) מתירו ליה לאכילה לז] מיירי כשהיה כבר על המזבח ההוא פלגא דמחית אארעא אבל היכי דלא עלה למזבח מעולם לא כדמוכח בכריתות (גם זה שם) דאותו קצת לח] דחוץ למזבח לא מסקינן ליה והוה ליה פיגול אע"ג דרובא דאבר אמזבח אם איתא דלא הלכו באברים אחר הרוב וכל שכן קומץ דמיפרת דלא מסקינן לט] ומיהו *)פי' בקונטרס *דבגמרא משמע דאפילו לא עלה אמזבח מסקינן ליה לכתחילה ולא דמיא להיא דכריתות כמו שמפרש ר"ת שהקומץ כולו חשוב אזכרה אחת וההוא פלגא דעל המזבח משיך ליה לפלגא דאארעא דאי לאו הכי הוה ההוא דעל המזבח קומץ שחסר וירד וא"כ כיון דמשיך ליה פקע פיגולו ממנו אבל פלגא דאבר לא משיך אידך פלגא דעתך דקומץ מ] גרע משום דמיפרת ומפרש ר"ת דטעמא דקומץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שייך ביה הרצאה מא] דאי אכלו ולא העלהו אם כן לא קרבו מתיריו ואי העלה חציו פקע פיגולו מכוליה אפילו מההוא דאארעא והא דקאמר בגמרא ומוליא אני את הקומץ בהדי

הנהו

*) לפי' הקונטרס כו' כצ"ל נ"ק

[מנחות טז:]

לעיל כח:

כעבודה אחת נ"ק

[מנחות טז:]

לקמן פא: יומא נז:

[לקמן נב: קיא. מנחות טו: יומא נט:]

תוספתא דמנחות פ"ב

[מנחות טז: ע"ש בתוס']

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תוא חדא קמייתא ועוד : (ב) רש"י ד"ה לפיגולו מרצה וכו' כי חשיב ליה נמי בחצי זריקה ושתק וכו' ולפיגול הס"ד ואח"כ מ"ה הא דקתני וכו' תמניא הס"ד ואח"כ ד"ה כמ"ד :

*) צ"ל הא הך עבודה כו' ור"ת מפרש כו' הוא דקמדי כו' תחלת עבודה בגמר עבודה כו' נ"ק

פ' נ"ק

נ"ל והילוך בלבונה נ"ק

נ"ב מג ע"ב נ"ק

שיטה מקובצת

א] בפנים פסולה ותיבות כמאן דלא אדי דמי בס"א אינו אבל בספרים ישנים ישנם : ב] מיא בעלמא כו'. פ"ה בשלמא מפגל בשחיטה כו' אית מרצה לפיגולו וכן לרבנן ניחא דאינו מפגל עד לבסוף א"כ בשעת הוצאה לא הוי פיגול אלא לר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר א"כ מיד כשפיגל נגמר פיגולו והשאר מיא בעלמא קא מדי דבשלמא (כמו כן לר"מ) אי טעמא [לר"מ] משום דעשה על דעת הראשונה ופיגל בכל העבודה בכה"ג אמר רחמנא לפיגול דלא משכחת פיגול אלא בהכי אלא למ"ד טעמא משום חצי מתיר מיא בעלמא קא מדי כך היא שיטת הקונטרס וא"ת כל פיגול הכי הוי א"כ לא נמצא פיגול לר"מ דכי חשיב בזה נפגל אף בשחיטה או בקומץ וכי הדר זריק מיא בעלמא קא מדי וי"ל דלא אמרינן מיא בעלמא קא מדי אלא בעבודה אחת הואיל ואירע בו פסול אבל בשתי עבודות לא אמרי' מיא בעלמא קא מדי והזאות כולהו עבודה אחת נינהו מיהו קשה דאמרינן לעיל בפרק ב' וכן בפ"ק דמעילה גבי פלוגתא דר"י דאמר אם מחשבת הזמן קודם למחשבת המקום ומפרש אילפא מחלוקת בעבודה אחת כעין שתי עבודות כגון ששחט סימן אחד בחוץ לזמנו ושני בחוץ למקומו כו' ותירץ הר"ם דסבר אילפא דפיגול הוא מרצה כרבא ור"ת פי' דלא אמרינן מיא בעלמא מדי אלא בשתי מקומות כגון שחשב בפנים ומזה בהיכל דכיון שנסתלק מבפנים נגמרה מחשבתו והשתא ניחא דבשחיטה לא נגמר עד לבסוף : ג] בארבעה פרים כו'. פ"ה ששחט פר או שעיר והזה בפנים ופיגל באחרונה ונשפך הדם ומביא אחר ופיגל נמי באחרונה דהיכל תשפך ושחט שלישית . והזה על הקרנות בשתיקה . והאי דנקט הקונטרס טיהרו קודם לקרנות לא דק דקרנות קודם וי"ל דטהרו עשה בשתיקה ומיהו קשה ה) דפי' דשלישית בא בין קרנות לשבע שעל טהרו (דאמר) [דהא אמרינן] נשפך הדם בין קרנות לשבע דטהרו או באמצע חוזר ומתחיל בראש [אא"ה שם לא נמצא זה"ל כ"א נתן מקצת מתנות שבמזבח ונשפך כו' עכ"ה] וי"ל דפיגל בסוף שביעי דטהרו והרביעי בא לשיריים דסבר שיריים מעכבי וא"ת ממה הוו שיריים וי"ל דהיה נותן מתנה אחת על טהרו לעשותה שיריים וצריך לומר דפיגל באחרונה דאל"כ השאר מיא בעלמא קא מדי והאי דנקט בכל אחד נשפך הדם דבכהן (דשינוי) [נ"ל דצ"ל שבבי פי' שהולך בדרכי לבו עיין ערוך ערך שב] עסקינן דפיגל הרבה פעמים : ד] רבא . ס"א אביי : ה] במחשבה ופליגי : ו] הקומץ. וא"ת האי קומץ היכי מיירי אי קודם הקטרה אכתי לא קרבו מתיריו ולא אמרינן פיגול עד שיקרבו מתיריו אפילו שיריים ואי לאחר הקטרה ג) הלא הוא עצמו המתיר ובקונטרס תירץ [וטו'] וקשה כו' וי"ל דלעולם איירי קודם הקטרה וכגון שנתקדשה בכלי דאית לו מתירין משקדשו בכלי הלכך אי לאו דהוא עצמו המתיר הו"א דהוא פיגול משקדשו בכלי : ז] והלבונה והקטרת : ח] האוכלו עד שיקרבו כל מתיריו שתכלנה כל הזריקה הס"ד : ט] שלא נזרק כל דמו דכל אחת מעכבת בהן דבשלמא : י] בעבודה אחת ושוב : יא] תיבת דם נמחק : יב] רחמנא לפגל : יג] נמי טעמא דר"מ : יד] משכחת פגול בזריקה כו' למ"ד טעמיה משום : טו] נגמרה במחשבת פיגול : טז] ואחד לקרנות ואחד : יז] דכולהו כפרה בפני עצמן כו' כהלכתן הוה מתכשרא עבודה כו' דפליגי אדר"ש ור' אלעזר לעיל בנשפך הדם באמצע המתנות בהא מודו כו' הכא נמי הוי פיגול שהדי קרבו כו' דלא נגמרה זריקה מעורבת חשב בחצי זריקה : יט] הקרנות דכתיב בהו ולקח כו' חד אמר שיהו מעורבין וחד אמר מזה : כ] למתן הקרנות והוו להו המניא הס"ד : כא] לעיל דאמר אם כלה : כב] אלמא קסבר ר"מ מפגלין : כג] דהיינו רישא דראשון : כד] למיתני תו שנתן את הקומץ בשתיקה כו' מה לי הקדים קומץ מה לי הקדים לבונה הס"ד : כה] בקונטרס קומץ ושוחט נמי : כו] קרבו ממתירו העבודה : כז] וקשה דכי פיגל דהוי פיגול לר"מ מוקף בחצי לבנה : כח] מיא וי"ל דפיגל באחרונה כו' אין בכך כלום כדמפרש ר"ת בסמוך : כט] תיבות פר שני נמחק : ל] מתיר הא הך עבודה : לא] נחלק דכיון דבעו שני כלים דהוו כשני מינים ורבינו : לב] דקמדי דתחילת עבודה : לג] שהזה הראשונה : לד] לי טעמא דאין : לה] וי"ל דפלגא דקומץ אחית אארעא ופלגא אסקיה במחשבת פיגול ומשלה בו האור ומתיבת דמיירי עד לו] קומץ פיגול דפלגא מחית אארעא ופלגא אחית : לז] לאכילה היינו כשהיה : לח] קצת דאבר דחוץ : לט] מסקינן ליה ומיהו מתוך פי' הקונטרס דבגמ' משמע כו' שמפרש רבינו התם שהקומץ מעכב את רובה והיא : מ] גרעי מאבר משום דכפרת [לעולא] אבל הקמ"ל היפך הסברא [דמעיקרא] והי"ק קמ"ל אדרבה דקומץ פקע כולה אבל אבר לא [פקע] אלא פלגא דמשלה בו האור תוספות דאי אכלו כו' מתירין ואי דאי העלה חציו כו' מההוא דארעא ע"כ והא דקאמר :

נוסח

דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול